

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัฒนธรรมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชนชาวไทยมาทุกยุคทุกสมัย ประเทศไทยเป็นประเทศเก่าแก่ประเทศหนึ่งในโลก มีวัฒนธรรมเป็นของตนเองสืบทอดต่อกันมาเป็นเวลายาวนานมากกว่า 700 ปี วัฒนธรรมไทยมีความสูงส่ง เด่นและมีศักดิ์ศรีสูงเยี่ยมไม่แพ้วัฒนธรรมของชาติที่มีความเจริญก้าวหน้า ชาติไทยมีมรดกทางวัฒนธรรมอันแสดงถึงเอกลักษณ์ของชาติหลายประการที่ตกทอดจากอดีตมาถึงปัจจุบัน วัฒนธรรมไทยได้สืบทอดต่อกันมาโดยพระมหากษัตริย์ไทยทุกยุคทุกสมัย ตลอดจนประชาชนชาวไทยได้อนุรักษ์ส่งเสริมกันเรื่อยมาจากประวัติศาสตร์จะพบว่าวัฒนธรรมไทยสมัยกรุงสุโขทัย มีรากฐานมั่นคงและเจริญรุ่งเรืองจนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยกรุงธนบุรี จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ลักษณะงานวัฒนธรรมของไทยที่ได้มีการปฏิบัติต่อเนื่องกันมาโดยตลอด ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มี 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ การรักษาวรรณกรรมกับการส่งเสริมวัฒนธรรม ลักษณะทั้งสองนี้เท่ากับเป็นการซึ่งบังถึงขอบเขตของงานวัฒนธรรมอีกแนวหนึ่ง ดังข้อความเบื้องต้นของนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติที่รัฐบาลได้ประกาศไว้ในปี พ.ศ. 2524 อย่างชัดเจนว่า

"วัฒนธรรมไทยเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทย เป็นรากฐานของการสร้างสรรค์ความสามัคคี และความมั่นคงของชาติ เป็นสิ่งที่แสดงถึงศักดิ์ศรี เกียรติภูมิ และความภาคภูมิใจร่วมกันของคนไทยเป็นปัจจัยให้คนในชาติได้ประพฤติปฏิบัติในทางที่ดีงาม มีคุณธรรมเพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคม และประเทศชาติ สมควรต้องรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมไทยอย่างจริงจังและกว้างขวางเป็นพิเศษ ตามนโยบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ระบุไว้ว่า รัฐพึงส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของชาติ"¹

¹สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, คู่มือการปฏิบัติงานศูนย์วัฒนธรรม (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2530), หน้า 23.

งานวัฒนธรรมของไทยจะเห็นได้ว่าปรากฏอยู่ทั่วไป ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพราะวัฒนธรรมเป็นเรื่องของการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้นเอง รวมทั้งสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมอย่างอื่น ๆ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เป็นต้น งานที่ต้องทำเกี่ยวกับวัฒนธรรมจึงมีหลายลักษณะและเกี่ยวข้องกับสถาบันต่าง ๆ เริ่มจากสถาบันครอบครัวถึงสถาบันชาติ สถาบันศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์ เมื่องานวัฒนธรรมมีขอบเขตกว้างขวางจึงจำเป็นต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาคเอกชนและรัฐบาล เพื่อดำเนินการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ปรับปรุง พัฒนา ปลูกฝัง รักษา ส่งเสริม เผยแพร่ และสืบทอดวัฒนธรรมอันดีงาม เพื่อธำรงไว้เป็นมรดกของชาติ

ปัจจุบันมีสถาบันหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่รักษา ส่งเสริม เผยแพร่ และพัฒนาวัฒนธรรมกระจายอยู่ทั่วประเทศ อาทิเช่น

- สถาบันศาสนา เช่น วัด วิทยาลัยสงฆ์ องค์การศาสนาต่าง ๆ
- สถาบันแห่งรัฐ เช่น กรมศิลปากร มหาวิทยาลัย สถานศึกษาต่าง ๆ ฯลฯ
- องค์กรเอกชน เช่น สมาคม สโมสร มูลนิธิ ฯลฯ

เพื่อให้การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมนี้ไปสู่เป้าหมายที่มุ่งประสงค์ได้โดยรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในการนี้สมควรมีหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่ประสานงานและส่งเสริมงานวัฒนธรรมของชาติ รัฐบาลจึงได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2522 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นเพื่อดำเนินงานด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาติ มีฐานะเป็นกรม สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2522^๑

^๑สรณ โรจนตระกูล, "บทบาทของวิทยาลัยครูเขตภาคกลางที่มีต่อการทำนุบำรุงวัฒนธรรมของชาติ," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526), หน้า 30.

^๒สมชัย วุฒิปรีชา, "สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ," วัฒนธรรมไทย 22 (มีนาคม 2526): 9.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้จัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมขึ้นทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค เพื่อช่วยให้การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมมีประสิทธิภาพและครอบคลุมได้ทั่วถึง การจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมนั้นพิจารณาจัดตั้งในสถาบันการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา วิทยาลัยครู วิทยาลัยพลศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัย หรือสถาบัน อื่นใดที่คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเห็นสมควร* การดำเนินงานของศูนย์วัฒนธรรม นอกจากจะช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมแล้ว ยังมีส่วนช่วยในด้านการพัฒนาจิตใจ เศรษฐกิจ สังคม อันเป็นผลให้เกิดการพัฒนาและความมั่นคงของประเทศ การศึกษาการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ของศูนย์วัฒนธรรมจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เพื่อจะได้มีความเข้าใจและเกิดความสำนึกในอันที่ จะร่วมมือซึ่งกันและกัน

เนื่องจากการดำเนินงานของศูนย์วัฒนธรรมที่ตั้งอยู่ในวิทยาลัยครูนั้นมักจะมีกิจกรรม หรือผลงานต่อประชาชนในงานเทศกาลประเพณี งานนิทรรศการ งานพิธีต่าง ๆ บ่อยครั้ง หรือมีหน่วยงานต่าง ๆ จัดทัศนศึกษาดูงานภายในศูนย์วัฒนธรรมของวิทยาลัยครู ซึ่งมีส่วนทำให้ ชื่อเสียงของศูนย์วัฒนธรรมในวิทยาลัยครูเป็นที่ประจักษ์แก่บุคคลทั่วไปมากกว่าศูนย์วัฒนธรรมที่ จัดตั้งขึ้นในสถาบันการศึกษาอื่นหรือสถาบันอื่น ทั้งนี้เพราะวิทยาลัยครูนั้นมีความพร้อมค่อนข้าง มากในด้านบุคลากร เวลา และงบประมาณในการส่งเสริมวัฒนธรรมอยู่แล้ว จึงน่าสนใจศึกษา การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมที่จัดตั้งขึ้นในสถาบันอื่นบ้าง เพื่อจะได้เป็น การส่งเสริมเผยแพร่ การดำเนินงานให้รู้จักกว้างขวางยิ่งขึ้น

ศูนย์วัฒนธรรมประจำจังหวัดต่าง ๆ ที่มีได้ตั้งอยู่ในวิทยาลัยครู โรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นสถาบันที่มีบทบาทและความสำคัญในฐานะที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นศูนย์วัฒนธรรมประจำ จังหวัด ทำหน้าที่ส่งเสริมเผยแพร่วัฒนธรรมแก่ประชาชน โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับการ แต่งตั้งจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติให้เป็นศูนย์วัฒนธรรมขึ้นนี้ ทำให้ครูใน โรงเรียนได้มีบทบาทต่อการส่งเสริมวัฒนธรรมโดยตรงทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนมากขึ้น

*สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, คู่มือการปฏิบัติงานศูนย์วัฒนธรรม (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2530), หน้า 2-3.

นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากนักเรียน ผู้ปกครอง บุคคลฝ่ายต่าง ๆ ให้การสนับสนุนในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ซึ่งนอกจากจะเป็นผลดีในด้านช่วยประหยัดงบประมาณของประเทศในด้านสถานที่และบุคลากรในศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดแล้ว งานส่งเสริมวัฒนธรรมยังจะทำได้กว้างขวางเพราะความเสียสละ ความร่วมมือซึ่งกันและกันนั่นเอง ดังนั้น การศึกษาถึงการส่งเสริมวัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จะเป็นการส่งเสริมเผยแพร่การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมในส่วนนี้ให้รู้จักกันกว้างขวางยิ่งขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะการส่งเสริมวัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง เหตุที่เลือกศึกษาภาคกลางอันประกอบด้วยพื้นที่ 22 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นครนายก นนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม สิงห์บุรี ชัยนาท สมุทรสาคร สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สหบุรี สุพรรณบุรี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สระบุรี นครสวรรค์ อุทัยธานี พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร สุโขทัย นั้น เพราะเป็นภาคที่มีวัฒนธรรมเก่าแก่อยู่มากมาย เป็นภาคที่มีเมืองหลวงเก่าในอดีต คือ สุโขทัย อยุธยา ทรราชจนถึงกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นเมืองหลวงในปัจจุบัน อีกทั้งเป็นแหล่งที่รวมวัฒนธรรมที่สำคัญ ๆ ของไทยไว้มากมาย ซึ่งวัฒนธรรมต่าง ๆ เหล่านี้มีความเป็นเอกลักษณ์แสดงความเป็นชาติไว้หลายประการ อาทิเช่น ศิลป ประเพณี ค่านิยมต่าง ๆ การช่างฝีมือ กีฬาและนันทนาการ คหกรรมศาสตร์ต่าง ๆ วัฒนธรรมเหล่านี้ถ้าไม่ได้รับการถ่ายทอดและส่งเสริมแล้วนับวันมีแต่จะสูญไปตามกาลเวลา ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของประชาชนและหน่วยงานวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทั้งนี้รวมถึงศูนย์วัฒนธรรมในจังหวัดด้วยที่จะรณรงค์ไว้ให้คนรุ่นหลังได้ภาคภูมิใจจนเกิดความนิยมยกย่องและส่งเสริมต่อไป

“ดวงพร นพคุณ, “หลักเกณฑ์ในการแบ่งเขตภูมิภาค : กรณีศึกษาในประเทศไทย,” เอกสารประกอบการอบรมครูภูมิศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เรื่อง “การสอนวิชาภูมิศาสตร์เชิงวิเคราะห์” ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530, หน้า 21.

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคกลาง (ยกเว้นศูนย์วัฒนธรรมในสถานศึกษาและสถาบันต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติมิได้กำหนดให้เป็นศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด) มีดังนี้คือ

1. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดชัยนาท	โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม
2. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนนทบุรี	โรงเรียนสตรีนนทบุรี
3. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครนายก	โรงเรียนนครนายกพิทยาคม
4. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนิจิตร	โรงเรียนนิจิตรพิทยาคม
5. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม	โรงเรียนถาวรรานุกูล
6. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสมุทรปราการ	โรงเรียนสมุทรปราการ
7. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสระบุรี	โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม
8. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสิงห์บุรี	โรงเรียนสิงห์บุรี
9. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัย	โรงเรียนสุโขทัยวิทยาคม
10. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุพรรณบุรี	โรงเรียนสงวนหญิง
11. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง	โรงเรียนสตรีอ่างทอง
12. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดอุทัยธานี	โรงเรียนอุทัยวิทยาคม ^๕

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 12 แห่งนี้ คาดว่าจะให้ข้อมูลในเรื่องการส่งเสริมวัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลางได้มากพอควร

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการส่งเสริมวัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลางนี้

^๕สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, คู่มือการปฏิบัติงานศูนย์วัฒนธรรม (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2530), หน้า 7-12.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานในการส่งเสริมวัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง
2. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางในการส่งเสริมวัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง

ขอบเขตของการวิจัย

1. การดำเนินงานส่งเสริมวัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง ผู้วิจัยศึกษา 3 ด้าน ดังนี้

1.1 กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดฯ แบ่งการสอบถามเป็น 5 ด้าน คือ

- 1.1.1 ด้านการศึกษาค้นคว้า วิจัยงานวัฒนธรรม
- 1.1.2 ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม
- 1.1.3 ด้านการเผยแพร่วัฒนธรรม
- 1.1.4 ด้านการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ด้านวัฒนธรรม
- 1.1.5 ด้านความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานวัฒนธรรมของ

ศูนย์วัฒนธรรมอื่นหรือหน่วยงานอื่น

1.2 ค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง

1.3 ผู้ให้การสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง

2. ปัญหาในการส่งเสริมวัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง ที่เกี่ยวกับกิจกรรมทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการศึกษาค้นคว้า วิจัยงานวัฒนธรรม ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม ด้านการเผยแพร่วัฒนธรรม ด้านการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ด้านวัฒนธรรม และด้านความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานวัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมอื่นหรือหน่วยงานอื่น แต่ละด้านผู้วิจัยแบ่งการสอบถามเป็น 5 หัวข้อ ดังนี้

- 2.1 ปัญหาด้านบุคลากร
- 2.2 ปัญหาด้านงบประมาณ
- 2.3 ปัญหาด้านสถานที่
- 2.4 ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์
- 2.5 ปัญหาด้านการประสานงาน

3. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเรื่องการส่งเสริมวัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลางครั้งนี้ สืบถามจากคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดและคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัด เกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมวัฒนธรรม ในรอบปีงบประมาณ 2531

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การส่งเสริมวัฒนธรรม ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง

การส่งเสริมวัฒนธรรม หมายถึง การทำหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย ศูนย์วัฒนธรรม พ.ศ. 2526 ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาค้นคว้าและวิจัยงานด้านวัฒนธรรม
2. การอนุรักษ์วัฒนธรรม
3. การเผยแพร่วัฒนธรรม
4. การฝึกอบรมวิทยากรและบุคลากรด้านวัฒนธรรม
5. ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงาน วัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมอื่น

หรือหน่วยงานอื่น

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่จัดตั้งขึ้นในที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง

จำนวน 12 ศูนย์ ได้แก่

1. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดชัยนาท	โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม
2. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนนทบุรี	โรงเรียนสตรีนนทบุรี
3. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครนายก	โรงเรียนนครนายกวิทยาคม
4. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนิจิตร	โรงเรียนนิจิตรพิทยาคม
5. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม	โรงเรียนถาวรรานุกูล
6. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสมุทรปราการ	โรงเรียนสมุทรปราการ
7. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสระบุรี	โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม
8. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสิงห์บุรี	โรงเรียนสิงห์บุรี
9. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัย	โรงเรียนสุโขทัยวิทยาคม
10. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุพรรณบุรี	โรงเรียนสวนหลวง
11. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง	โรงเรียนสตรีอ่างทอง
12. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดอุทัยธานี	โรงเรียนอุทัยวิทยาคม

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. เลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. คณะกรรมการดำเนินงานศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง 12 ศูนย์ จำนวน 508 คน
2. คณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัดของ 12 จังหวัดในภาคกลางที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในโรงเรียนมัธยมศึกษาตั้งอยู่ จำนวน 297 คน

กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาศึกษาจากประชากรในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3

กลุ่ม คือ

1. หัวหน้าฝ่ายที่รับผิดชอบการดำเนินงานส่งเสริมวัฒนธรรมในด้านต่อไปนี้
 - 1.1 ด้านการศึกษาค้นคว้า วิจัยงานวัฒนธรรม
 - 1.2 ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม
 - 1.3 ด้านการเผยแพร่วัฒนธรรม
 - 1.4 ด้านการฝึกอบรม เพิ่มพูนความรู้ด้านวัฒนธรรม
 - 1.5 ด้านความร่วมมือและสนับสนุน— การดำเนินงาน

วัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมอื่นหรือหน่วยงานอื่น

หัวหน้าฝ่ายแต่ละด้านนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจงจากคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดฯ ทั้ง 5 ด้าน ๆ ละ 1 คน จาก 12 ศูนย์ รวมทั้งสิ้น 60 คน

2. เลขานุการคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัดของ 12 จังหวัด ในภาคกลาง ที่มีศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตั้งอยู่ ได้แก่ เลขานุการคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัด ชัยนาท นนทบุรี นครนายก พิจิตร สมุทรสงคราม สมุทรปราการ สระบุรี สิงห์บุรี สุโขทัย สุพรรณบุรี อ่างทอง และอุทัยธานี ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจงจากคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัดทั้ง 12 จังหวัด ๆ ละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน

3. คณะกรรมการดำเนินงานศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลางทั้ง 12 ศูนย์ ยกเว้นหัวหน้าฝ่ายที่รับผิดชอบการดำเนินงานส่งเสริมวัฒนธรรมจังหวัดด้านต่าง ๆ การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบง่าย โดยใช้สูตรกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane ระดับความสำคัญ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 257 คน

3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แยกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบสอบถาม จำนวน 6 ชุด
2. แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

แบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามคณะกรรมการดำเนินงานในศูนย์วัฒนธรรม
จังหวัดฯ ที่เป็นหัวหน้าฝ่ายด้านการศึกษาค้นคว้า วิจัยงานวัฒนธรรม

แบบสอบถามชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามคณะกรรมการดำเนินงานในศูนย์วัฒนธรรม
จังหวัดฯ ที่เป็นหัวหน้าฝ่ายด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม

แบบสอบถามชุดที่ 3 เป็นแบบสอบถามคณะกรรมการดำเนินงานในศูนย์วัฒนธรรม
จังหวัดฯ ที่เป็นหัวหน้าฝ่ายด้านการเผยแพร่วัฒนธรรม

แบบสอบถามชุดที่ 4 เป็นแบบสอบถามคณะกรรมการดำเนินงานในศูนย์วัฒนธรรม
จังหวัดฯ ที่เป็นหัวหน้าฝ่ายด้านการฝึกอบรม เพิ่มพูนความรู้ด้านวัฒนธรรม

แบบสอบถามชุดที่ 5 เป็นแบบสอบถามคณะกรรมการดำเนินงานในศูนย์วัฒนธรรม
จังหวัดฯ ที่เป็นหัวหน้าฝ่ายด้านความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์วัฒนธรรมอื่น
หรือหน่วยงานอื่น

ในแบบสอบถามชุดที่ 1-5 แต่ละชุดนั้นแบ่งการสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ
และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 กิจกรรม ค่าใช้จ่าย ผู้ให้การสนับสนุน กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม
ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา ลักษณะคำถามเป็นแบบ
มาตราส่วนประเมินค่าโดยกำหนดค่าออกเป็น 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	เป็นปัญหามากที่สุด
4	หมายถึง	เป็นปัญหามาก
3	หมายถึง	เป็นปัญหาปานกลาง
2	หมายถึง	เป็นปัญหาน้อย
1	หมายถึง	เป็นปัญหาน้อยที่สุด

แบบสอบถามชุดที่ 6 เป็นแบบสอบถามคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดฯ ยกเว้นหัวหน้าฝ่ายที่สอบถามโดยแบบสอบถามชุดที่ 1-5 แบบสอบถามชุดที่ 6 นี้ สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการดำเนินงานส่งเสริมวัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง โดยแบ่งการสอบถามออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในการดำเนินงานส่งเสริมวัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดฯ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์เลขานุการคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัด ของ 12 จังหวัด ในภาคกลางที่เป็นที่ตั้งของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด 12 ศูนย์ ซึ่งใช้วิจัยในครั้งนี้ โดยสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการส่งเสริมงานด้านวัฒนธรรมของคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัดแก่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้เดินทางไปส่งแบบสอบถาม ณ ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 12 ศูนย์ด้วยตนเอง และให้ผู้ตอบแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์

2. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์เลขานุการคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัดด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามที่ตอบแล้วได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติต่าง ๆ คือ ค่าร้อยละ (Percent) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เสนอเป็นความเรียง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานส่งเสริมวัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง และศูนย์วัฒนธรรมในสถาบันการศึกษาอื่น
2. เพื่อเป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการส่งเสริมวัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง และศูนย์วัฒนธรรมในสถาบันการศึกษาอื่น
3. เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าและวิจัยเกี่ยวกับศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคอื่นต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย